

ÅRSBERÄTTELSE 2019

Sjukhusclownverksamheten i Finland organiseras av Sairaalaklovnit ry - Sjukhusclowner rf, grundat 2001. Sjukhusclownverksamheten har blivit en etablerad del av verksamheten på alla fem universitetssjukhus i Finland, och därtill görs clownbesök på centralsjukhusen. Föreningen har sedan 2017 varit kvalitetscertifierad medlem av europeiska EFHCO (*European Federation of Healthcare Clown Organisations*) (<http://www.efhco.eu/quality-label>).

Sjukhusclownerna fungerar på vårdinstitutionerna som stöd för barnen genom att förmedla gott humör och glädje i situationer som är förknippade med belastande eller begränsande faktorer. Verksamheten syftar till att påverka barnets och familjens sjukhusupplevelse och deras minne av den. Sjukhusclownernas arbetsmetod går ut på att skapa positiva patientupplevelser, främja sjukhustrivseln och erbjuda psykosocialt stöd. Sjukhusclowneriet är en metod för barnorienterad och situationskänslig interaktion genom lek, fantasi och improvisation. Clownverksamheten bottnar i allmänmänsklig humor, närvaro och kraften i mötet.

Verksamheten på sjukhus

År 2019 sattes nytt rekord för clownverksamhetens omfattning: sammanlagt 1 340 clownarbetsdagar genomfördes på sjukhus, med 77 000 barn och anhöriga samt sjukhusanställda som publik. Jämfört med föregående år växte antalet clownarbetsdagar med 11 % och antalet publikmöten med 23 %. Tillväxten har åstadkommit genom att åtgärdsclowneriet blivit en etablerad del av arbetsdagarnas struktur, där clownerna arbetar var för sig istället för traditionellt parvis. Som resultat har sjukhusclownerna på ett mer flexibelt sätt kunnat fungera som delar av verksamheten på olika avdelningar. Dessutom utvidgades vår verksamhet till två nya centralsjukhus då sjukhusclownverksamheten inleddes i Kotka och Rovaniemi.

Verksamheten på samarbetsjukhusen år 2019:

	2019		2018	
	Clownarbetsdagar	Möten*	Clownarbetsdagar	Möten*
Helsingfors Universitets centralsjukhus (HUS)	318	21 338	439	20 904
Åbo universitetscentralsjukhus (ÅUCS)	256	19 813	174	10 920
Kuopio universitetssjukhus (KYS)	242	8 939	210	7 707
Tammerfors universitetssjukhus (TAYS)	215	12 716	198	13 144
Uleåborgs universitetssjukhus (OYS)	196	9 729	156	7 251
Mellersta Finlands centralsjukhus, Jyväskylä	22	833	22	875
Päijät-Häme centralsjukhus, Lahtis	22	850	22	867
Egentliga Tavastlands centralsjukhus, Tavastehus	20	818	22	893
Satakunta centralsjukhus, Björneborg	20	918	8	340
Kymmenedalens centralsjukhus, Kotka	13	439	-	-
Lapplands centralsjukhus, Rovaniemi	16	734	-	-

* Barn, släktingar och vårdpersonal som interagerar med clownerna under arbetsdagarna

Verksamhetens utveckling under åren 2011-2019:

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Universitetssjukhus	5	5	5	5	5	5	5	5	4
Centralsjukhus	6	4	3	3	3	4	3	2	1
Clownarbetsdagar	1 340	1 251	1 108	990	964	914	884	846	632
Möten*	77 127	62 901	52 500	44 600	42 900	41 100	39 700	38 100	24 000

Professionell utveckling

Under året har föreningen etablerat resultaten av utvecklingsprojektet 2016–2018 som del av sin dagliga verksamhet på samtliga universitetssjukhus. Det åtgärdsförberedande clowneriet har utvecklats till en del av den nya strukturen för sjukhusclownernas arbetsdag. Under förmiddagarna arbetar clownerna var för sig med åtgärdsstöd på olika avdelningar: vid dagkirurgiska ingrepp, under transporten till operation, strålbehandling och magnetröntgen samt vid reuma- och benmärgspunktering. Den senare delen av dagen arbetar clownerna parvis med besök på bäddavdelningar. Vi strävar efter att arbeta mer flexibelt och svara på sjukhuspersonalens behov med hjälp av en jourtelefon, så att en clown vid behov kan kallas till platsen, till exempel som stöd för barnet i samband med en åtgärd. Utöver det åtgärdsförberedande clowneriet har vi i enlighet med sjukhusens önskemål utvidgat och utvecklat vår verksamhet också på psykiatriska avdelningar för barn och unga.

Spetsprojektets slutrapport

Våren 2019 publicerades slutrapporten för spetsprojektet gällande utvidgandet av principen om konstprocenten. Rapporten granskar genomförandet och utvärderingen av projektet och påvisar bland annat följande: *"I de experiment som utvärderades erhöles de starkaste bevisen från sjukhusets clownexperiment där clownerna utnyttjades i samband med intravenös kanylning. Patientupplevelsen hos barnpatienter och familjer var positiv. Målgruppens barn upplevde mindre spänning under proceduren och mer glädje, skoj och självförtroende efter proceduren."*

"I och med utvecklingen av sjukhusclownverksamheten verkar det oundvikligen mer motiverat, i ju högre grad det handlar om terapeutiska åtgärder som är effektiva och ger hälsofördelar, att verksamheten finansieras direkt ur specialvårdsbudgeten." Hela publikationen finns tillgänglig här:

https://julkaisut.avalitseuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161481/OKM_2019_9_Tule_luo_taide.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Artikelsamling

Hösten 2019 publicerades som en del av Tammerfors teatersommars övriga program ett verk om sjukhusclowneriet. "Sairaalaklovnit Suomessa" är den första samlingen artiklar om clownverksamheten och dess utveckling på finländska sjukhus. Representanter för olika branscher betraktar sjukhusclownernas arbete ur sina egna perspektiv. Artiklarna i boken har skrivits av läkare, sjukskötare, sjukhusclowner och även teaterforskare. Boken "Sairaalaklovnit Suomessa" har publicerats av Tutkivan teatterityön keskus vid Tammerfors universitet och publikationen har fått stöd av Läkarföreningen Duodecim. Boken har getts ut av Hanna Suutela, professor i teater- och dramastudier. Finlands Läkartidning, Lääkärilehti, tog i sina bokrecensioner ställning till publikationen och ansåg den vara en intressant, rörande och professionell inblick i denna arbetsform.

Universitetssjukhusens tjänsteförfrågningar

Universitetssjukhusen har blivit mer aktiva vad gäller beställningar av nya verksamhetsformer där det har funnits en önskan att använda sig av sjukhusclowner. Sjukhusclowner har bland annat uppträtt i sjukhusens informationsvideor och på sociala medier samt i samband med sjukhus- och utbildningsevenemang. I Tammerfors uppfördes till exempel, som en del av utbildningen av all vårdpersonal, föreställningsserien "Tre berättelser från ett barnsjukhus" och i Uleåborg skapades videon "Clownens interageringsmetoder" för användning inom utbildningen av vårdpersonal. Dessutom organiserades under sommaren och julens semestertider clowneri på begäran av sjukhus i Kuopio och Åbo.

Samarbete med andra enheter

I Rovaniemi organiserades aktivitetsdagar för äldre i samarbete med Lapplands sjukhusdistrikt och Rovaniemi stad. Sjukhusclownerna besökte under en och samma dag både barnavdelningen på Lapplands centralsjukhus och Metsähti, ett grupphem för äldre, beläget invid sjukhuset. Målet med experimentet var att hitta ett meningsfullt sätt för en mindre sjukhusenhet att möjliggöra sjukhusclownverksamhet genom att dela den med en annan närliggande enhet.

I Jämsä deltog Sairaalaklovnit ry i genomförandet av ett konstnärresidens-projekt vid den psykiatriska dagverksamhetsenheten för mental- och missbruksvård, Kotisatama. Målgruppen utgjordes av unga vuxna och över 30-åriga personer i psykiatrisk rehabilitering. Clowninterventionerna förverkligades av sjukhusclowner Petri Mäkipää i samarbete med Kotisatamas "Tukea arkeen"-team. Under mars–juni 2019 besökte clownen Vieno Orvokinen Kotisatama totalt 15 gånger. Båda experimenten var mycket framgångsrika. Föreningen vill fortsätta att genomföra liknande samarbetsprojekt och hitta sätt att utnyttja interaktivt clowneri på ett bredare plan.

Expertbesök

Under 2019 har den finländska sjukhusclownverksamheten även behandlats i Tehys etiska kommitté den 1.2.2019 och vid föreningen Arkadia-seuras seminarium som behandlade brukskonst den 11.12.2019. Dessutom anordnade FimSic i samarbete med sjukhusclowner i egenskap av handledare den 19–20.10.2019 en traditionell interaktionskurs för medicinstuderande.

Konstnärlig chef utsedd till listan över hälso- och sjukvårdspåverkare

Kari Jagt, konstnärlig chef för Sairaalaklovnit ry, utnämndes till Mediaautisets lista för år 2019, med hundra påverkare inom

hälsovårdsbranschen. "Verksamheten har under Jagts ledning utvecklats i en mer professionell riktning. Nu har varje universitetssjukhus sin egen ordinarie sjukhusclown. I år har verksamheten testats i Kymmenedalen och Lappland. Sex ordinarie och ett tjugotal gästande clownar gläder årligen tiotusentals människor", förklarar Mediuutiset. Mediuutiset är en nyhetstidning för vårdpersonal som publiceras av Alma Media.

Internationellt samarbete

Föreningen deltog i EFHCO (European Federation of Healthcare Cloning Organisations) sammankomster i Paris den 8–9.4.2019 (fundraiser-möte) och i Genève den 23–25.9.2020 (årsmöte).

Vi bjöd in den fransk-israeliska Ami Hattab till Finland för att utbilda sjukhusclowner under den 10–12.1.2019.

Den danska anestesologen Peter Ahlburg besökte på inbjudan av föreningen Finland den 24–25.1.2019, för att bekanta sig med vår verksamhet och prata om sina egna erfarenheter av samarbete med sjukhusclowner på Finlands anestesologiska förenings årsdagar i Tammerfors.

Föreningens ekonomi

Föreningens resultat för budgetåret 2019 är 724,41€. Året var ekonomiskt mycket utmanande för föreningen, i kölvattnet av det starka underskottet från 2018, och man såg sig i mitten av året tvungen att justera verksamheten. Kostnaden för clownarbetet ökade med cirka 30 000€ från föregående år, vilket främst berodde på att verksamheten expanderades. Justeringarna gällde kontorsarbetet och konstnärsstödfunktioner såsom coaching, utbildning och handledning i arbetet. En betydande ökning av finansieringen åstadkoms ändå och de höjda understöden från sjukhusen har gjort det möjligt att bevara de dagar som under tidigare år förverkligats som en del av utvecklingsprojektet. Som en ny finansieringsmöjlighet öppnade föreningen under julen en butik för immateriella gåvor på sin webbplats, vilket omedelbart väckte stort intresse.

De största möjliggörarna för föreningens verksamhet utgörs av understöden från STEA och universitetssjukhusen. Dessutom stöds föreningen av flera stiftelser, fonder, företag och privatpersoner. En lista över sponsorer finns tillgänglig på föreningens webbplats (www.sairaalaklovnit.fi).

Administration och personal

Föreningens insamlingstillstånd har varit giltigt under hela verksamhetsåret. Det trädde i kraft den 2.10.2018 och upphör den 1.10.2020. Tillståndet kan ses på föreningens webbplats. Föreningens insamlingskonto är FI26 8024 0710 119921. Föreningen är medlem i Vala ry (Ansvarsfullt Donerande rf).

Föreningens styrelse höll under året sammanlagt åtta möten. Föreningens årsmöte hölls den 17.5.2019. Till föreningens revisor valdes CGR Jyri Salojuuri från KPMG Oy Ab. Föreningens bokföringsbyrå är Talenom Oy.

Styrelsen

17.5.2019->

Anne Santamäki	ordförande
Solveig Törnroos-Huhtamäki	medlem, vice ordförande
Susanna Ruuskanen	medlem
Hanna Suutela	medlem
Mira von Schrowe	medlem (tills 4.12.2019)
Mikael Jungner	ersättare
Tanjallotta Rääkkä	förtroendefullmäktig

1.1.2019–17.5.2019

Anne Santamäki	ordförande
Solveig Törnroos-Huhtamäki	medlem, vice ordförande
Riitta Birck	medlem
Mikael Jungner	medlem
Taava Leppänen	medlem

John Ekelund ersättare (till 1.3.2019)
Matti Selin ersättare

Tanjalotta Rääkkä förtroendefullmäktig

Anställda

Clownkontoret

Aino Viertola, verksamhetsledare (studieledig till den 9.5.2019).

Ville Niutanen, tf verksamhetsledare till den 8.5.2019.

Kari Jagt, konstnärlig ledare

Tiina Vanhanen, medelsanskaffnings- och kommunikationskoordinator 7.10.2019–17.1.2020

Sjukhusclowner

Fast anställda:

Kaisa Koulu

Katja Lehtola

Joona Lindberg

Tommi Lindman

Tanjalotta Rääkkä

Dan Söderholm

Med ramavtal:

HELSINGFORS

Mikael Andersson

Aarni Kivinen

Taina Mäki-Iso

Kaisa Päivölä

Anna Ranta

Elina Reinikka

Pia Tapio

TAMMERFORS

Hanna Gibson

Nadja Laine

Petri Mäkipää

ÅBO

Karolina Blom

Janna Haavisto

Laura Sillanpää

ULEÅBORG

Petri Ervasti

Kimmo

Hirvenmäki

Tatja Hirvenmäki

Päivi Kangasniemi

KUOPIO

Markus Petsalo

Laura Rämä

Elina Selamo

Hedersordförande

Föreningens grundande medlem och långvariga konstnärliga ledare Lilli Sukula-Lindblom är föreningens hedersordförande.

Händelser efter räkenskapsåret

Coronapandemin

I början av året påverkades föreningens verksamhet radikalt av den globala coronaviruspandemin. I Finland diagnostiserades den första smittade januari 2020. Situationen följdes noggrant och olika skyddsåtgärder i samhället infördes. Situationens allvar uppdagades slutligen i början av mars och sjukhusclownverksamheten på sjukhusen avbröts fredagen den 13.3.2020.

Föreningen utvecklade snabbt ersättande verksamhet och redan tisdagen den 17.3.2020 startades direktsändningen av PunanenäSTUDIO på Youtube-kanalen samt jourtjänsten Klowniluuri, där sjukhusens egna clowner fanns tillgängliga via video- och telefonkontakt.

I det nuvarande undantagstillståndet är mycket osäkert, och föreningens främsta mål är att utreda effekten på den ekonomiska situationen och behovet av eventuella permitteringar. Huvudfinansiären STEA uppmuntrar alla organisationer att skapa ersättande verksamhet. Man beslutade att närma sig sjukhusen med ett förslag där föreningen erbjöd möjligheten att endast erlägga delbetalningar eller att skjuta upp arbetsdagar till hösten.

Vad gäller penninginsamling kommer året sannolikt att bli mycket utmanande för föreningen och den ekonomiska recessionen efter pandemin kommer att märkas under en lång tid framöver. Verksamheten kommer under innevarande år att behöva justeras vad gäller clownernas stödfunktioner, utvecklingsprojekt för medelsanskaffning och kontorsresurser. Föreningens mål är att klara sig igenom verksamhetsåret, ta hand om sin personal och med hjälp av nya verksamhetsformer förbli en glädjespridare och ett stöd för barnen.

Kontorspersonal

Kari Jagt, konstnärlig ledare, fungerar från och med den 1.5.2020 även som verksamhetsledare, och tar över det ekonomiska och administrativa ansvaret.

Aino Viertola fortsätter i egenskap av direktör för medelsanskaffning med ansvar för medelsanskaffning och kommunikation.